

Bartłomiej Sokołowski

Muzeum Niepodległości w Warszawie

„Norwid widziany dzisiaj”. 200. rocznica urodzin Cypriana Kamila Norwida

24 września 2021 roku w Muzeum Niepodległości w Warszawie odbyła się ogólnopolska interdyscyplinarna konferencja naukowa „Norwid widziany dzisiaj”. Patronat honorowy objął Marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik oraz Prezydent m.st. Warszawy Rafał Trzaskowski.

Celem głównym konferencji było przedstawienie Cypriana Kamila Norwida z innego niż dotychczas punktu widzenia, z perspektywy czytelnika XXI wieku. Artysta, znany przede wszystkim jako poeta, był uznawany za jednego z ważniejszych twórców dziewiętnastowiecznej kultury polskiej. Oprócz poezji zajmował się różnymi dziedzinami sztuk artystycznych. Interdyscyplinarny charakter konferencji umożliwił przedstawicielom rozmaitych środowisk naukowych i muzealnych zaprezentowanie efektów swoich badań. Wygłoszono dwanaście referatów na temat działalności oraz twórczości Cypriana Kamila Norwida.

Obrady rozpoczęła Ewelina Pilawa-Soroka, kierownik Działu Historii i Badań Naukowych Muzeum Niepodległości w Warszawie. W swoim wystąpieniu zaprezentowała zarys struktury tej placówki kulturalnej oraz przedstawiła główne założenia konferencji naukowej. Następnie zastępca dyrektora ds. programowych Muzeum Niepodległość dr Beata Michalec wygłosiła referat *To oni przywrócili pamięć o Norwidzie* i przybliżyła sylwetki osób, które przypomniały wiele lat po śmierci poety o jego istnieniu. Był to Zenon Franciszek Przesmycki, Wiktor Teofil Gomulicki oraz Juliusz Wiktor Gomulicki, kontynuujący dzieło swojego

ojca. W dalszej części referatu autorka przedstawiła działania propagatorów twórczości Cypriana Kamila Norwida. Wystąpienie to umożliwiło odbiorcom, zapoznanie się zakresem realizacji zadań związanych z promowaniem dziewiętnastowiecznego wieszca.

Kolejny referat, zatytułowany *Norwid w muzyce. „Pieśni zadumy i nostalgii” Krzysztofa Pendereckiego i misterium „Wanda” Joanny Wnuk-Nazarowej*, został zaprezentowany przez dr hab. Małgorzatę Janicką-Słysz, profesor Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie. Referentka przedstawiła swoje rozważania dotyczące połączenie słowa i dźwięku w twórczości Cypriana Kamila Norwida. Zaprezentowała przykłady związane z powiązaniem tych dwóch dziedzin artystycznych: muzyki i poezji. Ponadto omówiła cykl *Pieśni zadumy i nostalgii* wybitnego polskiego kompozytora Krzysztofa Pendereckiego oraz misterium *Wanda* Joanny Wnuk-Nazarowej.

Następnie wystąpił dr hab. Karol Samsel, adiunkt Instytutu Literatury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, który zaprezentował referat *Szczesna – w poszukiwaniu formuły Norwidowskiego poematu*. Autor omówił cechy charakterystyczne poetyki Cypriana Kamila Norwida oraz poemat *Szczesna*. Ponadto opisał utwory poetyckie Norwida, które były deklamowane przez poetę.

Kinga Borzęcka, reprezentująca Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, przedstawiła referat *Norwid oczami młodzieży szkolnej, czyli jak pracujemy nad tekstami poety w jednym z warszawskich liceów*, w którym ukazała różne konteksty związane z dziełami Norwida oraz omówiła przebieg realizacji podstawy programowej w liceum. Wspomniane zajęcia dydaktyczne dotyczyły twórczości poety. Autorka opisała utwory literackie Cypriana Kamila Norwida, które są pomocne w przekazywaniu wiedzy młodzieży licealnej. Wśród omówionych tekstów znalazły się m.in. fragmenty biografii artysty oraz *Quidam*.

Aldona Łyszkowska, kustosz Muzeum Romantyzmu w Opinogórze, przedstawiła referat, *„Tyś nie śmierci lup” – Krasiński o Norwidzie*. Autorka opisała, w jaki sposób Zygmunt Krasiński postrzegał Cypriana Kamila Norwida. W drugiej części wystąpienia skupiła się na zaprezentowaniu zapisów znajdujących się w notatkach Krasińskiego, które opisują sylwetkę oraz twórczość literacką omawianego poety. Według niej twórca *Nie-Boskiej komedii* przedstawiał Norwida jako zdolnego człowieka, który był ofiarą własnej megalomanii.

Krzysztof Andrulonis, student Uniwersytetu Warszawskiego, wygłosił referat *„Nadzieja jest z prawdy” – o jednym cytacie z Norwida i jego*

znaczenie w myśli Józefa Tischnera, w którym stwierdził, że Cyprian Kamil Norwid był uzdolnionym myślicielem społecznym o nowatorskich ideach, dotyczących egzystencji narodu i społeczeństwa polskiego. Autor wystąpienia odniósł się także do myśli i filozofii Józefa Tischnera.

Marta Zielniewicz, studentka Uniwersytetu Warszawskiego, zaprezentowała referat *Kobiety-władczyni, czyli rzecz o Wandzie i Kleopatrze. Norwidowska „kwestia kobieca” w perspektywie feministycznej*. Dokonała analizy postaci kobiecych, głównych bohaterek dramatów Cypriana Kamila Norwida *Wanda* oraz *Kleopatra i Cezar*. Autorka skupiła się na sytuacji społecznej kobiet w XIX wieku, a ponadto w swoich rozważaniach opisała kulturowy obraz „kobiecości” funkcjonujący w twórczości poety.

Dr Iwona Grodź, z Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, nie mogła wygłosić swojego referatu ze względów zawodowych, jednakże przesłała multimedialną prezentację „*Artysta – przestrzeń i film*” na przykładzie *Domu Świętego Kazimierza i tomu poetyckiego C.K. Norwida „Vadem mecum”*. Przedstawiła w niej „przestrzeń artysty”, która była opisywana w dziełach literackich Cypriana Kamila Norwida oraz została zaprezentowana w filmie fabularnym *Dom Świętego Kazimierza* autorstwa Ignacego Gogolewskiego.

W drugiej części konferencji wystąpiła Ewelina Pilawa-Soroka, z referatem *Tak umiera poeta – Norwid w Domu świętego Kazimierza*. Omówiła pobyt Cypriana Kamila Norwida w przytułku, gdzie poeta zmarł 22 maja 1883 roku.

Michał Rybak, kustosz Muzeum Niepodległości w Warszawie, zaprezentował referat *Śladami Cypriana Kamila Norwida po Warszawie*. Omówił w nim dość obszerny biogram artysty, uwzględniający też jego edukację. Oprócz tego, za pomocą prezentacji multimedialnej, przedstawił miejsca w Warszawie, w których mieszkał poeta. To wystąpienie było uzupełnieniem wiedzy varsavianistycznej na temat Norwida.

Bartłomiej Sokołowski, pracownik Działu Historii i Badań Naukowych Muzeum Niepodległości w Warszawie, wygłosił referat *Rysunki i grafiki Cypriana Kamila Norwida*. Przedstawił twórczość artystyczną Cypriana Norwida. Scharakteryzował dzieła artysty z dziedziny rysunku i grafiki, wskazał, co stanowiło inspirację do tworzenia sztuk plastycznych oraz opisał idee, którymi kierował się Norwid przy ich tworzeniu.

Ostatnim uczestnikiem konferencji, który wygłosił referat *Dwór w Głuchach – Muzeum Norwida, Pałac w Dębinkach – nowo utworzone Muzeum Norwida*, był Piotr Maroński, pracownik Działu Historii

i Badań Naukowych Muzeum Niepodległości. Przedstawił on w zarysie funkcjonowanie prywatnego Muzeum Norwida w Głuchach oraz główne cele działalności Muzeum Norwida w Dębinkach. Zaprezentował również historię tych miejsc oraz postaci związane z wymienionymi placówkami.

W omówionych wystąpieniach ich autorzy przedstawili tematykę badawczą, związaną z postacią Cypriana Kamila Norwida oraz jego działalnością artystyczną. Umożliwiło to odbiorcom ujrzeć w szerszym spectrum sylwetkę poety, jego filozoficzne idee, a także realizacje założeń wizualnych. Ogólnopolska interdyscyplinarna konferencja naukowa „Norwid widziany dzisiaj”, dobitnie pokazała, iż życie oraz twórczość dziewiętnastowiecznego wieszca nie jest zamkniętym tematem. Ponadto obrady naukowe, które odbyły się w 200. rocznicę urodzin artysty, mogą stanowić przyczynek do dalszych badań w zakresie: literatury, historii, historii sztuki, filmu oraz językoznawstwa.

Bartłomiej Sokołowski

Ogólnopolska interdyscyplinarna konferencja naukowa „**Norwid widziany dzisiaj**”, Muzeum Niepodległości, Warszawa 24 września 2021.